

Roela Keskkool

ETTEVÕTLUSEST ROELAS

Kodu-uurimistöö

Koostaja: Marge Loik (9. klass)

Juhendaja: Maret Tralla

Roela 1995

SISUKORD

Sissejuhatus	3
1. Roela sovhoosi põllumajandusreformist	4
2. Osühing „Roela Põllumajandus“	6
3. Aktsiaselts „Roela Ehitus“	8
4. Aktsiaselts „Ehel“	9
5. Munitsipaalettevõtte „Roela Soojus“	10
6. Aktsiaselts „Roela VahendusFirma“	11
7. Aktsiaselts „Auto Rasivere“	12
8. Aktsiaselts „Roela Linnukasvatus“	13
9. Aktsiaselts „Karu & Co“	14
10. Aktsiaseltsid „Seder“ ja „ATE“	15
Kokkuvõtte	16
Kasutatud materjalid	17

SISSEJUHATUS

Ajaloo on Roelat esmakordselt märgitud 1241. aastal Roilae nime all. Roela mõisa märgiti aga 1453. a. Rogel nime all. Roela mõis rajati 1841. a. ja seal elas aastatel 1849-1870 kuulus maadeuuriija parun F. von Wrangel. (1., 513)

Roelal on oma kaubandusvõrk, ambulatoorium, rahvamaja, kool ja lasteaed.

Vinni valla Roela osavalla sekretär Anne Soodla jutustab, et Roelas elab kokku 1023 inimest. Laste ja vanuritega koos on mehi 496 ja naisi 527. Lapsed jaotuvad sooliselt: 95 poisslast ja 142 tütarlast. Vanureid on 76 meest ja 142 naist. 1994. a. sündis 3 last. Inimesi suri aga 10.

Oma kodu-uurimistöös pööran põhilise tähelepanu Roela ettevõtlusele, kuna paar aastat tagasi juba tehti meie koolis uustalupidajatest 2 tööd.

1. ROELA SOVHOOSI PÕLLUMAJANDUSREFORMIST

Põllumajandusreformi käigus toimub põllumajanduses üleminek põhiliselt talumajapidamisele ja muule eraomandusel rajanevale ettevõtlusele. Roela reformikomisjoni valiti:

1. Milvi Uuetalu
2. Jaan Mäits
3. Toomas Väinaste
4. Tõnu Esko
5. Leo Uigru
6. Toomas Moor
7. Toomas Riiberg
8. Ene Loik
9. Heino Laanaru
10. Vallo Kruusimägi

Reformikomisjoni põhiülesanded olid järgmised:

Roela sovhoosi kontorihoone 1993. a.

1. tagab ühismajandi vara inventeerimise;
2. teeb kindlaks ühistatud vara koosseisu ja maksumuse ning otsustab selle tagastamise või kompenseerimise;
3. esitab kohaliku omavalitsuse volikogule ettepanekud elanike sotsiaalseks ja kultuuriliseks teenindamiseks vajalike varade munitsipaliseerimise kohta;
4. teeb kindlaks riigi osa ühismajandi varas;
5. teeb kindlaks õigustatud subjektide ringi ja neile kuuluva varaosa suuruse;
6. kontrollib ühismajandi tegevuse seaduslikkust reformi läbiviimise perioodil ja õigustatud subjektide huvide realiseerimist;
7. vaatab läbi ja annab oma nõusoleku ühismajandi reorganiseerimise või likvideerimise kava elluviimiseks;
8. täidab teisi põllumajandusreformi seadusest ja muudest normatiivaktidest tulenevaid ülesandeid.

Inge Mägedi (Roela Varahoidja) jutustab Roela sovhoosi viimasest aastast ja majandi reformikavast.

Roela sovhoosi andmed 1992. a. kohta olid järgmised:

kasum	146 tuhat krooni
põhivarasid	3 444 tuhat krooni
toodangud:	
piim	15 888 ts
teravili	8 935 ts
kartul	3 176 ts
munad	6 406 tuhat tk.

Kokku oli maad 3 496 hektarit, sealhulgas haritavat maad 2 150 hektarit.

loomade arv:	hobuseid	6
	veiseid	964
	linde	40 120
tehnika:	traktorid	37
	autod	46
	kombainid	7

Reformikava järgi reorganiseeriti majand ja eraldumine Roela sovhoosist toimus 30. aprillil 1993. a.

1. Roela Varahoidja – varad 280 943 krooni. Ei ole kaetud osakutega. Võlakiri 842 656 krooni.
2. Osühing „Roela PM“ – varasid 1 397 273 krooni eest, neist kaetud osakutega 714 446 krooni ja võlakiri 682 827 krooni – Roela Varahoidjale.
3. A/S „Roela Linnukasvatus“ – varasid 891 687 krooni, neist kaetud osakutega 731 858 krooni ja võlakiri 159 829 krooni Varahoidjale.
4. A/S „EHEL“ – varasid 196 840 krooni, need on kaetud osakutega.
5. A/S „Roela ehitus“ – varasid 55 495 krooni, need on kaetud osakutega.
6. A/S „RVF“ – varasid 2 755 krooni, need on kaetud osakutega.
7. ME „Roela Soojus“ – varasid 969 060 krooni, üle antud Vinni vallale.
8. Ühistu „Roela Rahva Maja“ – on mittetulundusfirma, varad on Roela Varahoidja bilansis.

Inge Mägedi (paremalt esimene) käsitöö näitusel 1992. a.

Samuti on üle antud Vinni vallale Roela tänavavalgustus, heakorrastatud teed ja tuletõrje seadmed.

Enne majandi reorganiseerimist oli moodustatud kooperatiiv „Roela“ (juht Valdur Karu), mis omakorda reorganiseeriti aprillis 1993. a. kaheks eraldi aktsiaseltsiks: A/S „Karu & Co“ ja A/S „Hunt & Co“.

A/S „Hunt & Co“ juht Koit Hunt'i majanduslik tegevus seiskus augustis 1994. a. suurte võlgade tõttu, kuid ettevõtte ei ole likvideeritud.

2. OSAÜHING „ROELA PÖLLUMAJANDUS“

Osaühing „Roela Põllumajandus“, lühendatult O/Ü Roela PM.

Ettevõtte ülesanded ja eesmärgid: kindlustada inimesi tööga. Toota põllumajandussaadusi – piim, loomaliha, teravili, kartul.

Esimeheks on Toomas Väinaste. Palgeline direktor Toomas Riiberg (sünd. 18.08.1960. a.), abielus, kaks last, kõrgharidus. Lõpetas Eesti Põllumajanduse Akadeemia 1982. a. agroomina. Varem töötas „Energia“ kolhoosis. Roelasse tuli 1987. a. aprillis peaaagronoomiks. Kui 1993. a. maikuus loodi osaühing, siis töötas samuti peaaagronoomina, 1994. a. aprillist töötab direktorina

Töötajaid on kokku 67, neist tootmistöölisi 57. Naisi on kokku 29, neist tootmistöölisi 23. Oktoobrikuu 1994. a. statistilise aruande järgi oli mehi vanuses 25-54 – 68% meeste üldarvust. Mehi vanuses 55-59 – 13% meeste üldarvust. Naisi oli vanuses 25-54 – 76% naiste üldarvust ja vanuses 55-59 – 7% naiste üldarvust.

Töötajate kutsealade jaotus on alljärgnevalt:

Loomakasvatustöölised	28 inimest
Traktoristid	9 "
Autojuhid	5 "
Remonttöökoja töölised	5 "
Muud töötajad (laohoidjad, öövahid, koristajad)	10 "
Spetsialistid	10 "

Ettevõttes toodeti 1994. a. piima 10 978 ts, teravilja 7 420 ts, sealhulgas nisu 713 ts ja rukist 151 ts, otra 6 556 ts. Kartulit saadi 2 210 ts. Silo tehti 9 200 ts ja heina 9 400 ts.

Realiseeriti liha 1 142 ts, kartulit 168 ts, teravilja 3 207 ts.

Laekunud realiseerimise käive 2 742 000 krooni, sealhulgas piim: 1 352 000 krooni, liha 820 000 krooni, teravili 270 000 krooni, kartul 17 000 krooni.

Kultuuride all olev maa moodustus alljärgnevalt:

teravili	508 hektarit
kartul	20 "
söödakapsas	10 "
mitmeaastane põldhein	779 "
1. a. hein	22 "

1. jaanuaril 1994. a. oli veiseid kokku 836 pead, neist lehmi 345 ja hobuseid oli 2.

Vasikaid sündis 1994. a. 262. Veiseid hukkus 79, neist lehmi 1. Realiseeriti 279 veist, neist lehmi 125.

1. jaanuaril 1995. a. oli veiseid 740 pead, neist lehmi 305.

Põhiline tehniline vara on halvas olukorras. Masinad on kulunud, vajaksid remonti, aga tagavaraosade hind on kõrge. Autosid on 28 ja teraviljakombaine 6.

Peamised hooned milles toimub töö:

remonditöökoda	1
noorkarja laudad	3
lüpsilaudad	3
kuivatid	2
teravilja laod	2
naftabaas	1

Alustati tervikvara kogumaksumusega 1 397 273 krooni, sealhulgas järelmaksukohustus „Roela Varahoidjale“ 682 827 krooni. Töökoda 1995. a.

Töötajad paigutasid osakuid 1993. a. mais 728 321 krooni ulatuses. Osakutest maksti välja 1993. a. 6 300 krooni ja 1994. a. 12 123 krooni.

1994. a. arvestati töötajatele töötasu 688 877 krooni, mis teeb ühe töötaja kohta 856 krooni kuus.

Ettevõtte on suurtes rahalistes raskustes. Pangalaenu on 1995. a. jaanuarikuu seisuga 190 000 krooni. See on peaaegu kahe kuu piima müügist saadav summa. Riigile makstavate maksude osas suuri võlgnevusi pole, kuid peavalu valmistab elektrienergia ja kütuse kõrge hind.

Traktoristid Rein Ehasalu (vasakul) ja Ants Heinsaar peavad nõu 1995. a.

3. AKTSIASELTS „ROELA EHITUS“

Aktsiaselts „Roela Ehitus“, lühendatult A/S „Roela Ehitus“ on asutatud 7. mail 1993. a. seoses Roela sovhoosi reorganiseerimisega. Asutajateks olid Jaak Taurafeldt, A/S „Roela Linnukasvatus“ ja O/Ü „Roela PM“. Aktsiad on jagunenud: 50% Jaak Taurafeldt ja 25% kummalgi aktsionäril (aktsia väärtus á 4000 EEK-i).

Põhikirja järgi on aktsiaseltsi tegevusalad ja eesmärgid järgmised:

1. Metsamaad: ülestöötamine, ümbertöötamine ja realiseerimine.
2. Puittoodete valmistamine.
3. San.-tööde teostamine – kommunaalteenuste osutamine.
4. Transporditeenuste osutamine (kraana).
5. Jae- ja hulgikaubandus.
6. Muu põhitegevuseks vajalik kommerts- ja vahendustegevus ja teenuste osutamine, s.h. ekspordi- ja imporditehingute sooritamine.
7. Ehitustegevus.

Ettevõtte juht Jaak Taurafeldt on sündinud 1958. a. Harju maakonnas, Loksal. Lõpetanud Loksa 8-kl. Kooli, Otepää Spordikooli (keskkool), käinud Nõukogude Armees. 1983. a. lõpetas Tallinna Ehitusmehaanika Tehnikumi, peale mida töötas Vinnis (1985. a.) ehitustööde juhatajana. 1987. a. tuli Roela sovhoosi ehitustööde juhatajaks. Abielus, peres on kolm last.

Aktsiaseltsi töölisteks on: Valeri Käro, Kaljo Licht, Tiit Kaljos, Väino Kreek, Aare Raudsalu, Nikolai Soima ja Ernst Arold. Praeguseks ajaks on mõned töölised lahkunud.

Ehitusmaht 1993. a. oli 50 000 krooni ja 1994. a. 73 000 krooni. Suuremateks ehitusobjektideks on olnud järgmised:

1. Kooli kelder	mahuga	18 000	krooni
2. Lasteaia kelder ja teine korrus	"	10 000	"
3. Mõisahoone vihmaveerennid	"	30 000	"
4. A/S RVF kaupluse remont	"	12 000	"
5. Küti sigala vastuvõturuumi põrandavalamine (Vinni Ühismajand)	"	8 000	"
6. Jooksvad tööd piirkonna ettevõtetele ja firmadele.			

1994. a. lõpp ja 1995. a. algus on alanud majandustegevuses langev periood, mille põhjuseks on elanikkonna ja ettevõtete vähenemine maksujõulisus. Materjalide hinnad on kõrged võrreldes palkadega.

Aktsiaseltsi vara, mis moodustab 55 495 krooni, on kaetud tööliste osakutega.

Puidutöökoda 1995. a.

4. AKTSIASELTS „EHEL“

Ettevõtte tegeleb elektrienergia müügi vahendajana, metsa ülestöötamisega ja realiseerimisega ning saunateenustega.

Aktsiaseltsi juhiks on Eldur Lepik (sünd. 1960. a.), omab kõrgemat haridust, on lõpetanud Eesti Põllumajanduse Akadeemia elektrifitseerimise erialal. Abielus, peres kasvab kolm last.

Töötajaid on ettevõttes 11. Peaenergeetik – Eldur Lepik, raamatupidaja Aili Tõnuri, elektrikud on Rahu Linamaa, Aavo Loik, Tiit Jõemägi, Aare Erapart, metsamehed on Tarmo Alavere, Riho Kullik, Joonas Arder, saunaga tegelevad Maie Lepasaar ja Toomas Tõnuri.

Ettevõtte 1994. a. realiseerimisekäive oli kokku 987 tuhat krooni.

Elektrikute töökoda 1995. a.

Saun osteti 1994. a. „Roela Varahoidja“ käest. Saunas tehti põhjalik kapitaalremont. Hoones asub nüüd kaks saunaruumi, millest ühte köetakse puudega ja teist ruumi elektriga. Sauna saab kasutada ettetellimisega, milles märgitakse ära nädalapäev ja kellaaeg. Teenustasu ühe tunni eest on 24 krooni. Neljapäevane päev on saunakasutajatele soodustusega, siis peab ühe tunni eest tasuma 12 krooni. Seda võimalust kasutavad paljud elanikud. Põhilised kliendid on siis pensionärid ja paljulapselised pered. Saunas toimub ka toitlustamine. Sauna ametlik nimi on „Särtsu“ saun-baar. Klient saab tellida ka pool praadi, kui selleks soovi peaks olema. Ruum on väga meeldiv ja hubane. „Särtsu“ saun-baar töötab 1995. a. jaanuarist ja asub tiigi ääres pargis.

Saun-baar „SÄRTSU“ 1995. a.

5. MUNITSIPAALETTEVÕTE „ROELA SOOJUS“

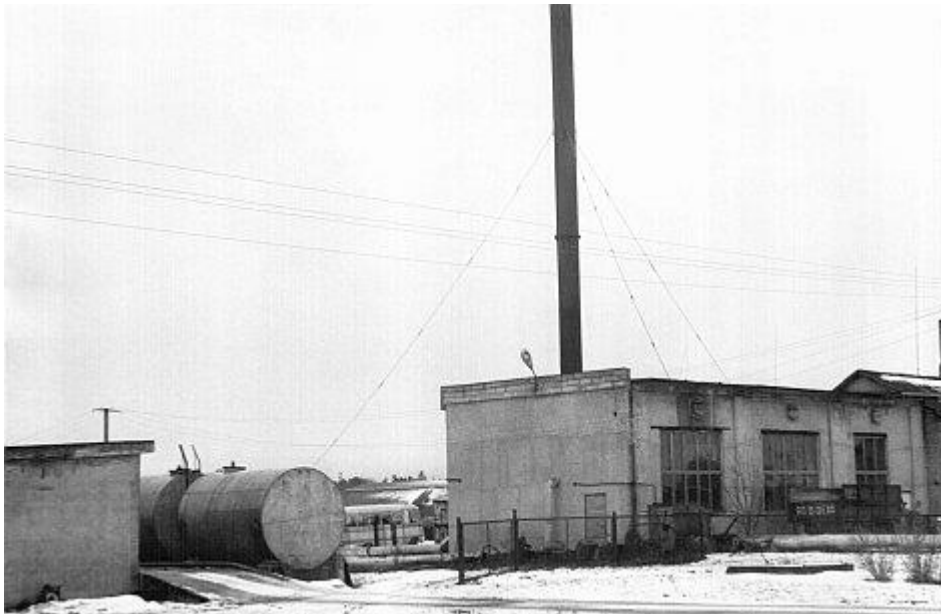
Asutuse lühend on ME „Roela Soojus“. Ettevõtte ülesandeks on asutuste ja elanike varustamine keskküttega ja sooja veega ning kanalisatsiooni korrashoid.

Munitsipaalettevõtte juhiks on Eldur Lepik. Sündinud 1960. a. ja omab kõrgemat haridust.

Ettevõtte töölised on Alfred Jaago, Anu Jaago, Ülo Kornelt, Lembit Uhek ja Ene Loik.

1994. a. kulutati katelde kütmiseks 464 tonni põlevkiviõli ja toodeti 2 627 MWh soojusenergiat. Tsentraalse keskkütte peal on Roela Keskkool, 130 korterit, vana mõisahoone (mitme asutuse kontor) ja mõned väiksemad asutused.

Ettevõtte eelmise aasta realiseerimise käibeks oli 753 tuhat krooni. Majanduslik olukord sõltub elanike ja valla maksujõulisusest.

Katlamaja 1995. a.

6. AKTSIASELTS „ROELA VAHENDUSFIRMA“

Asutuse lühend on A/S RVF.

Aktsiaseltsi tegevusalaks on autode, traktorite varuosade ja remondimaterjali varustamine. Ümbruskonna elanike abistamine varuosade hankimisel. Edaspidi põllutööriistad, traktorid, autod, põllumajandusmasinate tehniline hooldus ja remont, kemikaalid, väetised.

Ettevõtte juht on Arvo Lass (sünd. 1948. a.). Omab kõrgemat haridust. Lõpetanud Eesti Põllumajanduse Akadeemia insener-mehaaniku erialal. Elab Roelas 1983. a.-st. Varem töötas Roela sovhoosis peamehaanikuna. Firma tööst võtavad osa aktsionärid Arvo Lass, Mati Merede, Erich Rahe ja autojuht-müügiagent Anatoli Vereštšagin.

Aktsiaselts omab 5 ha maad, millest eelmisel 1994. a. oli pool odra all ja teisel poolel kasvatati kartulit.

Mõlemaid kultuure kasvatati realiseerimiseks. Firma realiseerimise käibeks oli 120 tuhat krooni.

A/S RVF kauplus „Marex“ 1995. a.

7. AKTSIASELTS „AUTO RASIVERE“

A/S „Auto Rasivere“ juhiks on Toomas Väinaste. Ta on sündinud 1950 a. jaanuaris. Omab kõrgemat majanduslikku haridust, lõpetanud Eesti Põllumajanduse Akadeemia. Varem töötanud mitmetel juhtivatel kohtadel Roela sovhoosis.

Ettevõttes on töötajaid 30.

Aktsiaselts tegeleb põhiliselt saematerjali tootmisega, samuti ka õmblustoodete valmistamisega (tööriided, vatijoped, madratsid). Aktsiaselts osutab mitmeid teenuseid, näiteks palkide saagimine, laudade seimerdamine, hõõveldamine. Asutus pakub ka transpordi – veoteenuseid vabariigi piires ja Soome Vabariiki.

Keskmine kuukäive on 200 tuhat krooni. 1994. a. sai aktsiaselts puhast kasumit 78 tuhat krooni.

Üldiselt võib ettevõtte tegevusega rahule jääda. Lähemateks ülesanneteks on välja vahetada vananenud masinad ja seadmed, et ka edaspidi vähemalt 30-le inimesele tööd kindlustada.

Rasivere puidutööstuse töölised 1960-ndatel.

Esirida vasakult: August Proosa, Valdek Kamar, Undo Kello, August Eliste, Juhan Kaarna, Eduard Aedmaa, Ernst Laks.

2. rida vasakult: Edmond Korbe, Kalju Kamar.

3. rida vasakult: Helmi Kamar, Aino Metus, Emilie Kamar, Adeele Sikk, Leida Vanari, Ülo Allikalt, Grete Urbas, Ernst Pikanõmm, Sergei Meister.

Tagarida vasakult: Erich Moor, Heindrich Lauri, Erich Tooming, Ülo Nirgi, Johannes Moor, Hugo Potti, Aleksander Proosa, Ants Põllu, Juljus Kurves, Verner Tooming.

8. AKTSIASELTS „ROELA LINNUKASVATUS“

Aktsiaseltsi ülesandeks on kanamunade ja linnuliha tootmine ning realiseerimine.

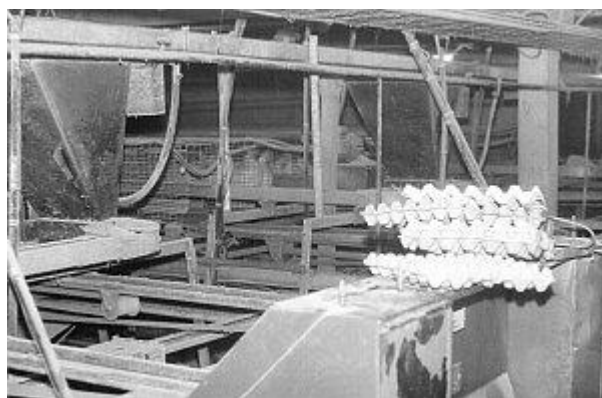
Ettevõtte juhiks on Enn Männapuu (sünd. 1955. a.), omab kõrgemat haridust, lõpetanud Eesti Põllumajanduse Akadeemia – ökonomika eriala. Abielus, perekonnas on kaks last.

Aktsiaseltsi tööliste arv 1994. a. oli keskmiselt 34 inimest. Momendil on töökäigus viis kanalad. Eelmisel 1994. a. oli kanalates kokku keskmiselt 35 000 munejat kana, peale selle on igal aastal ka noorlindude kasvatamine. Kanatõugudeks on valge leghorn ja isa brown (tibud). Eelmise aasta munatoodang oli 4 812 000 tükki. Rahaliselt on laekunud, realiseerimise käive 2 895 000 krooni. Vähesel määral hautatakse ka tibusid Rakvere haudejaamas. Viimane asub Tõrmas. Tibud realiseeritakse elanikele aprillist kuni juulini.

Kanalad 1995. a.

Peale kanade on aktsiaseltsil ka 130 hektarit maad, millest 110 ha on oma maad ja 20 ha rendimaad. Seda maad kasutatakse sööda-teravilja kasvatamiseks, eelmisel 1994. a. kasvatati otra.

9. AKTSIASELTS „KARU & CO“

Ettevõtet juhib Valdur Karu. Omab keskharidust.

Ettevõtte ülesandeks on leida Roelas rakendust töötutele. Praegu töötab aktsiaseltsis 22 töolist. Ettevõtte tegevusaladeks on jae- ja hulgikaubandus, õmlemine. Õmmeldakse tööriideid meestele ja naistele, töökindaid, vatitekke. Täidetakse eelpool loetletud toodete tellimusi nii firmadele, kui ka üksikisikutele (tellimusi saab esitada ka telefoni teel). Toodete turustamine toimub vabariigi piires.

Peale eelpool nimetatud tegevusalade on aktsiaseltsil lubatud tegelda ka tegevuslitsentsis nimetatud aladega.

Õmblustsehh 1995. a.

Vasakult Reeli Männik, Elo Heinsaar, Piret Jõepera.

10. AKTSIASELTSID „SEDER“ JA „ATE“

Roela kaubandust iseloomustavad kõige paremini A/S „Seder“ ja A/S „ATE“ kauplused:

A/S „ATE“

Ettevõtte eesmärgiks on inimeste varustamine toiduainete ja mõnede tööstuskaupadega. Aktsiaseltsi „ATE“ juhib Toomas Väinaste, sünd. 1950. a. Omab kõrgharidust. On lõpetanud Eesti Põllumajanduse Akadeemia – ökonomisti erialal. Abielus, kaks last.

Kaupluseid on kaks, üks asub Roela sovhoosi keskses, kus on ka baariruum ja teine Rasiveres. Müüjaid on kaks: Sirje Väinaste ja Kersti Jõe, varustamisega tegeleb Aksel Sõna.

Kaupluse ühe kuu läbimüük on keskmiselt 90 000 EEK.

A/S „ATE“ kauplus 1995. a.

Müüja Sirje Väinaste 1995. a.

A/S „SEDER“

Ettevõtte juht on Jaak Kuusk. Aktsiaseltsi eesmärk on varustada elanikke nii toidu- kui tööstuskaubaga. Aktsiaseltsil on neli kauplust, mis asuvad: Roelas, Roela sovhoosis, Kütis ja Tudus. Aktsiaselts omab ka baari Roelas.

Ettevõtte püüab arendada esmatarbekaubandust.

A/S „Seder“ kauplus 1995. a.

Müüja Tiia Alavere 1995. a.

KOKKUVÕTE

Oma kodu uurimistöös „Ettevõtlusest Roelas“ andsin ülevaate oma kodukülas tegutsevatest firmadest, aktsiaseltsidest, osühingutest. Sain teada, kuidas meie ettevõtlikud inimesed lähevad turumajandusse, millised on nende raskused ja probleemid. Vesteldes ettevõtete juhtide ja raamatupidajatega jäi mulje, et nad vaatavad tulevikku optimistlikult.

KASUTATUD MATERJALID

1. ENE, 6 köide. Tln. 1974.
2. Eesti Vabariigi Põllumajandus reformi seaduse rakendamise aktid I, Tln., 1992. a.
3. Vestlused:
 - 3.1. Anne Soodla – Vinni valla, Roela osavalla sekretär.
 - 3.2. Ene Loik – ME „Roela Soojus“ raamatupidaja;
OÜ „Roela PM“ raamatupidaja.
 - 3.3. Jaak Taurafeldt – A/S „Roela Ehitus“.
 - 3.4. Maret Rikma – A/S „Roela Linnukasvatus“ raamatupidaja.
 - 3.5. Aili Tõnuri – A/S „Ehel“ raamatupidaja.
 - 3.6. Mati Merede – A/S „RVF“ aktsionär.
 - 3.7. Tiina Kiili – A/S „Auto Rasivere“ raamatupidaja.
 - 3.8. Toomas Kreis – A/S „Seder“.
 - 3.9. Valdur Karu – A/S „Karu & Co“ direktor.
 - 3.10. Anne Väinaste – A/S „ATE“.
 - 3.11. Inge Mägedi – Roela Varahoidja.
4. Fotod Asser Tralla erakogust.